

0076042 03
SUOMEN KUUROSOKEAT RY. *
REINIKAINEN HELI *
MÄKELÄNKATU 50 *
00510 HELSINKI *

HYMYILEVÄ APOLLON

Sanat: Eino Leino

Kuka taitavi lempeä vastustaa?
Ketä voita ei lemmen kieli?
Sitä kuulee taivas ja
kuulee maa
ja ilma ja ihmismieli.

Miksi emme me yhdessä
käydä (kulkea) vois?
Jos murtuis yks,
muut tukena ois.
Oi, ihmiset toistanne
suvaitkaa.
Niin suuri, suuri on maa.

Lähde: Eino Leinon
kauneimmat runot:
Sata ja yksi laulua,
Otava, 1960, Helsinki

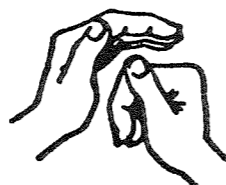
TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry • kesäkuu 6–7/1988

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry
kesäkuu N:o 6-7/1988

Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa
isokirjoituksella ja
pistekirjoituksella.
14. vuosikerta

JULKAISIJA

Suomen Kuurosokeat ry
Mäkelänkatu 50
00510 Helsinki
Puhelin: 90-77041 (vaihde)
Tekstipuhelin: 90-7704 355
Pankki: KOP Keski-Töölö, Helsinki
101210-168221

PÄÄTOIMITTAJA

Heli Reinikainen

TOIMITUS, TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET

Suomen Kuurosokeat ry
Mäkelänkatu 50
00510 Helsinki
Puhelin: 90-7704 213

TILAUSHINTA

Kuurosokeille lehti on maksuton.
Muut: 110 mk 12 kk

PAINOPAikka

Vammalan Kirjapaino Oy
38200 Vammala

SISÄLLYS

Puheenjohtajan palsta	3
Vammaispalvelulaki	7
Matkailu: Kreikka	20
Lukijalta	22
Kulttuuripalsta: Kreikkalaisia jumalia	24
NAK:n palsta	26
SYKE	28
Sananlaskuja	29
Ihastus	30
Kesällä kerran	31
Takakansi: Hymyilevä Apollon	

LUKIJAN KIRJOITUKSET

Lähetä kirjoituksesi mukana tiedot:

1. koko nimesi (etunimet ja sukunimi)
2. syntymäaika
3. sosiaaliturvatunnus
4. tarkka osoite
5. pankkiyhteys

Postituspäivät:

- 15. 6.
- 15. 8.
- 15. 9.
- 14. 10.
- 15. 11.
- 15. 12.

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

**Sosiaalijohdon neuvottelupäivät
pidettiin 24.—25. 3. 88.**

**Tilaisuuden järjesti
Sosiaaliturvan Keskusliitto.
Suomen Kuurosokeat on
sen yksi jäsenjärjestö.
Toivottiin, että johtavat
ihmiset miettivät oman työnsä
sisältöä ja menetelmiä.
Puhuttiin myös
toimeentuloturvasta ja
henkilörekisterilaista.**

TOIMEENTULOTURVA

On paljon ihmisiä,
jotka saavat vain
pienen rahallisen tuen
yhteiskunnalta.
Se ei riitä elämiseen.
He joutuvat hakemaan lisää
rahaa toisesta toimistosta.
Se ei ole järkevää.
Yhdestä paikasta pitäisi saada
niin suuri raha,
että sillä elää.
Suomessa on rahaa.
Poliittista tahtoa ei ole
riittävästi.

Jokainen on vastuussa

Suomessa on
Pohjoismaiden suurimmat
tulo- ja varallisuuserot.
Sosiaalihuollon pääjohtaja
Vappu Taipale puhui
yhteisvastuusta.
Jokainen ihminen on
omalla paikallaan vastuussa
toisista.
Yhteiskunnan laitapuolen
kulkijat eivät ole vain
sosiaalihuollon vastuulla.
Kaikkien viranomaisten on
ymmärrettävä oma vastuunsa
omassa toiminnassaan,
myös yksityisenä ihmisenä.

Tarvitaan avoimuutta

Eräiden puhujien mukaan
sosiaalitoimen pitäisi miettiä,
mitä varten he tekevät työtä.
Sosiaalitoimi ei käytännössä
suosi avoimuutta.
Avoimuus syntyy,
kun sosiaalitoimi itse alkaa
tiedottaa ulospäin
omasta sisäisestä
toiminnastaan.

jatkuu seuraavalla sivulla

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

HENKILÖREKISTERILAKI

Kansalaisista on aina kerätty tietoa.
Emme aina tiedä,
mitä tietoja meistä on kerätty.
Emme tiedä,
kuka tietoja on antanut.
Emme tiedä,
mihin tietoja käytetään.

Ovatko tiedot oikeita?

Henkilötunnus on kuin »avain». Sen avulla saa monenlaista tietoa eri paikoista.

Omalla nimelläsi tulee postista mainoksia, kuluttajatutkimuksia kaavakkeineen, postimyyntiluetteloita ym. Oletko ajatellut, miten se on mahdollista?

Kun teemme anomuksen, meiltä kysytään paljon eri asioita.

Meistä laaditaan lausuntoja. Mutta emme tiedä, mitä niissä lukee.

Asioistamme päätetään saatujen tietojen perusteella. Aina emme saa tietää, mihin päätös perustuu. Voi olla, että tiedot eivät aina ole oikeita.

Ihmiset eivät aina luota viranomaisiin. He eivät anna tietoa riittävästi. Tästä syystä on säädetty henkilörekisterilaki.

Lain tarkoitus

Henkilörekisterilaki suojaa yksityis-elämään kuuluvat tiedot.

Rekisterit ovat avoimia. Niiden tiedot voi tarkistaa. Se on valtiolle turvallista.

Henkilörekisterilaki on tieto-suojan yleislaki. Se on tehty yksityisten ja viranomaisten pitämiä rekistereitä varten. Säädökset koskevat ATK-rekisteriä ja käsin tehtyjä henkilörekistereitä.

On olemassa myös erityislakeja. Niitä on noudatettava kuten tähänkin asti. Mutta ne ovat sopusoinnussa henkilörekisterilakien kanssa.

jatkuu seuraavalla sivulla

Kuka pitää rekisteriä?

Rekisteriä saa pitää vain, jos on asianmukainen yhteys henkilöön. Rekisterinpitäjä joutuu tarkastamaan rekisterin ja laatimaan rekisterikuvauksen. Tiedot näkyvät rekisteri-selosteesta. Siitä selviää myös, mihin tietoja käytetään.

Henkilötiedot tarkistetaan. Virheellisiä tai vanhentuneita tai epätäydellisiä tietoja ei saa olla.

Omat tietonsa saa tarkistaa

On merkittävää, että voimme itse tarkistaa meistä talletetut tiedot. Voimme myös tarkistaa, ettei meistä ole mitään tietoja. Tarkistusoikeus on maksuton kerran vuodessa.

Jos rekisterinpitäjä antaa tietoja muille, on siihen oltava hyvin perusteltu syy. Tietojen antamisesta on tehtävä merkintä. Nämäkin tiedot voimme tarkistaa.

Pankki- ja rahamaailmassa sekä liike-elämässä käytetään paljon luottotieto-rekisteriä.

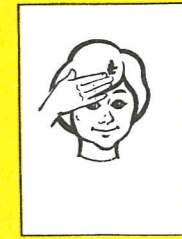
Kun meistä merkitään tietoja luottotietorekisteriin ensimmäisen kerran, on rekisterinpitäjän pakko ilmoittaa siitä meille. Niin sanoo laki.

Laki sisältää runsaasti erilaisia määräyksiä. Niiden selostaminen on lehdessä mahdotonta.

Laissa on määräykset myös vahingonkorvauus-velvollisuudesta. Myös rangaistussäännökset löytyvät.

KYSYÄ

TIETÄÄ

Kun kysyt, saat tietää.

jatkuu seuraavalla sivulla

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Viranomaiset seuraavat rekistereitä

Viranomaiset valvovat rekisterien sisältöä ja käyttöä. He tarkastavat niitä ja antavat ohjeita ja neuvoja. Tällä hetkellä tietosuojavaltuutettuna on Anna-Liisa Wallin. Hänet tavoittaa tietosuojavaltuutetun toimistosta Helsingistä.

Henkilörekisterilain säädökset vaikuttavat kuntien toimintaan. Varmastikin uusi laki on ongelmallinen. Salassapito on ehdoton. Kuitenkin asiakkaalla on yleisesti hyväksytty oikeus itseään koskeviin tietoihin.

Viranomaiset joutuvat opettelemaan ja asennoitumaan asiakkaisiin avoimesti. Se ei varmaankaan ole helppoa.

Avoimuus on kuitenkin yleisesti hyväksytty ja arvostettu tavoite.

Luottamus kasvaa

Luottamus lisääntyy, koska tiedot voi tarkistaa, eräin poikkeuksin. Tosiasiat, tulkinnat ja arvioinnit erotetaan entistä selkeämmin.

Rekisteri-tietojen laatu paranee. Asiakas ei voi kieltää havaittuja tosiasioita.

Tosiasiat auttavat asiakasta. Hän havaitsee paremmin oman tilanteensa. Sosiaalityöntekijät voivat tukea häntä. Kaikkien luottamus lisääntyy, koska myönteiset ja kielteiset päätökset voidaan perustella.

Tervehtien

Pirkko Virtanen

VAMMAISPALVELULAKI

Kirjoittanut
Terhi Pikkujämsä

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista eli vammaispalvelulaki tuli voimaan 1. 1. 1988.

Invalidihuoltolaki on vain pieneltä osin voimassa.

Ainoastaan

- työhönvalmennusta,
- elinkeinoneuvontaa,
- suojatyötä ja
- invalidien ammatti-oppilaitoksia

Koskevat säädökset jäivät voimaan.

Uusi laki edellyttää yhteistyötä

Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä eri hallintokunnat kehittävät yhdessä elinoloja ja palveluja kunnassa.

Hallintokuntia ovat: koulutoimi, päivähoito, liikenne, asuminen, kulttuuri ja vapaa-aika.

Lähtökohta on: haitta normaali-elämälle

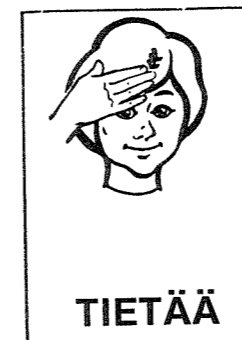
Vammaisten omaa vaikutusmahdollisuutta korostetaan.

Vammaisuutta ei enää määritellä pelkästään lääketieteellisesti, vaan huomioon otetaan sosiaaliset olot ja ympäristö, missä henkilö elää. Lähtökohtana on vamman aiheuttama haitta normaalielämälle.

Vammaisen tilanne määrää palvelut

Invalidihuoltolain varallisuusharkinta poistettiin.

jatkuu seuraavalla sivulla

Varallisuus- ja tulotaso eivät enää määrää palveluja ja tukitoimia.

Vammaisen henkilön tilanne ja siitä johtuvat tarpeet määräävät palvelut.

Kunnan on suunniteltava palvelut ja tukitoimet sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa niitä tarvitaan.

Lain perusteella voidaan järjestää palveluja ja taloudellisia tukitoimia.

Palveluja ovat

- kuljetuspalvelut saattopalveluineen
- tulkkipalvelut
- palveluasuminen
- kuntoutusohjaus
- sopeutumisvalmennus

Taloudellisina tukitoimina korvataan

- henkilökohtaisen avustajan palkkaaminen
- päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseksi tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkiminen
- vamman tai sairauden aiheuttamat vaatetuksen ja erityisravinnon ylimääräiset kustannukset.

Palvelussuunnitelma

Vammaisen henkilön palvelujen saamisen ja jatkuvuuden turvaamiseksi voidaan laatia palvelusuunnitelma. Se on laadittava vammaisen henkilön tai hänen huoltajansa kanssa.

Suunnitelmassa kirjataan vammaisen henkilön tarvitsemat toimenpiteet ja suunnitellaan lääkinnällinen kuntoutus, kotisairaanhoido, päivähoito, kotipalvelu, koulutus, työ, asumisen edistäminen jne.

Vastuhenkilö kunnasta

Palvelusuunnitelman toteuttamiseksi tulee nimetä vastuhenkilö, joka tavallisesti on kunnan sosiaalityöntekijä.

Tutkimukset

Jos vammaisesta ei ole vammaa tai sairautta koskevia selvityksiä, voidaan lain mukaan kustantaa tarvittavat tutkimukset.

jatkuu seuraavalla sivulla

VAIKEAVAMMAISELLE TARKOITETUT PALVELUT JA TUKITOIMET

Kuljetuspalvelut

Kuljetuspalveluiden osalta laki tulee voimaan 1.1.1992.

Kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattopalveluja järjestetään vaikeavammaiselle, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa ja sairautensa vuoksi voi käyttää yleisiä kulkuneuvoja ilman suuria vaikeuksia.

Asuinkunnan ja lähikuntien alue

Kunta voi itse järjestää kuljetuspalveluja tai korvata vaikeavammaiselle henkilölle taksilla, invataksilla tai vastaavalla tapahtuvat kuljetukset.

Kuljetuspalveluja voi kunta myöntää esim. osaksi vuotta säästä ja vuodenajasta riippuen, tai jos alueella on huonot liikenne yhteydet.

Saattopalveluja saa henkilö, joka tarvitsee toisen henkilön apua, esim. taksin apu ei riitä tai henkilö voi kulkea saattajan avulla yleisillä kulkuneuvoilla.

Kuljetus- ja saattopalveluja annetaan asuinkunnan tai lähikuntien alueella. Jos haluaa matkustaa kauemmaksi, voi kunta myöntää näitä palveluja vammaispalvelulain muuna palveluna.

Kuljetuspalveluiden määrä

Kuljetuspalveluja tulee järjestää niin, että vammaisella on mahdollisuus suorittaa työhön ja opiskeluun liittyvien matkojen lisäksi vähintään kahdeksantoista yhdensuuntaista jokapäiväiseen elämään liittyvää matkaa kuukaudessa. Vammaisen itse saa päättää matkan tarkoituksen ja kohteen.

Kuntia veloitetaan tämän vuoden loppuun mennessä järjestämään mahdollisuus vähintään kahteen edestakaiseen matkaan viikossa.

jatkuu seuraavalla sivulla

Tulkkipalvelut

Laki tulee voimaan 1.1.1994.

Tulkkipalvelu on tarkoitettu vaikeasti kuulovammaiselle, kuulo-näkövammaiselle tai puhevammaiselle. Tulkkipalvelua voi saada asioimiseen, opiskeluun, työhön, tiedonsaantiin, vapaa-ajantoimintoihin ja muuhun tarpeelliseen toimintaan.

Tulkinta-tavat

Tulkinta voi tapahtua viittomakielellä, sormittamalla, antikvakirjoituksella (= kirjoitetaan tikkukirjaimia käteen), pistekirjoituksella, selventävällä kirjoituksella, puheella, kirjoitustulkintana, MHS-menetelmällä tai muulla selventävällä tavalla.

Tulkkipalveluiden määrä

Tulkkipalveluja on järjestettävä vaikeasti kuulo- ja näkövammaiselle henkilölle vähintään 240 t/vuodessa ja muille vähintään 120 tuntia/vuodessa.

Opiskelussa tarvittavat tulkintatunnit eivät vähennä näitä tuntimääriä, vaan niitä on

järjestettävä niin paljon kuin tarvitaan.

Tulkeista on luettelo

Sosiaalhallitus huomauttaa ohjeessaan, että tulkin pätevyyteen tulee kiinnittää huomiota. Sosiaalhallitus pitää luettelo koulutetuista tulkeista. Puhevammainen tarvitsee usein yksilöllisiä ratkaisuja, jonka vuoksi muitakin kuin luetteloon merkittyjä tulkkeja voi käyttää.

Kuvassa viittoma kädestä käteen

Palveluasuminen

Laki tulee voimaan 1.1.1992.

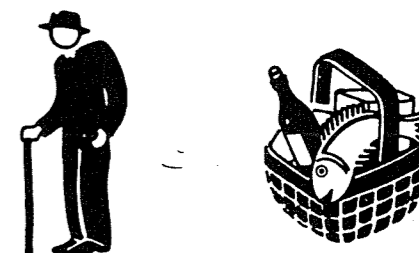
Palveluasumista järjestetään palvelutalossa tai palveluasuntoryhmässä tai muuna vastaavana asumisena.

Mitä palveluita voi olla

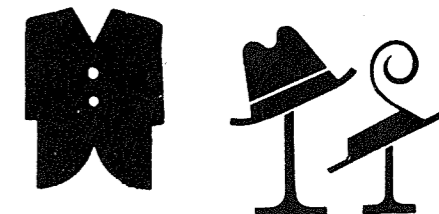
Palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa, kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden lisäämiseksi.

Palveluasumisen saajat

Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammainen on henkilö, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisissä toiminnoissa jatkuvasti vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti ja joka ei ole jatkuvan laitoshoidon tarpeessa.

liikkuminen ja ruokatalous

vaatteet ja pukeutuminen

hygienia ja siivous

jatkuu seuraavalla sivulla

Asunnon muutostyöt

Kunnalla on erityinen velvollisuus muutostöiden korvaamiseen 1. 1. 1988 alkaen.

Korvattavia asunnon muutostöitä ovat asunnon välttämättömät rakennus- ja muutostyöt, kuten ovien leventäminen, liuskien rakentaminen, kylpyhuoneet, WC:n ja vesijohdon asentaminen, kiinteiden kalusteiden ja rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen tai vastaavat muut henkilön vakinaisen asunnon rakennustyöt.

Myös korvattavia ovat muutostöiden suunnittelusta ja lähiympäristön esteiden poistamisesta aiheutuvat kustannukset.

Vuonna 1988 korvauksen enimmäismäärä on 38000 mk.

Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Kunnalla on erityinen velvollisuus korvata 1. 1. 1988 alkaen asuntoon kuuluvia laitteita ja välineitä.

Korvaus suoritetaan kohtuullisten kustannusten mukaisena.

Se on tavallisesti laitteen tai välineen hankintahinta. Enimmäismäärää ei ole. Väline ja laite voidaan antaa käytettäväksi, jolloin se jää kunnan omistukseen.

Välineitä ja laitteita ovat puhelin, tekstipuhelin, nostolaitteet, hälytyslaitteet tai vastaavat muut asuntoon kiinteästi asennettavat välineet ja laitteet.

Tavallisesti laitteiden korvaus on sama kuin hankintahinta.

KAIKILLE VAMMAISILLE TARKOITETUT PALVELUT JA TUKITOIMET

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaukseen kuuluvat:

- vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä ohjaaminen
- tiedottaminen vammaisen erityistarpeista, mitkä lisäävät hänen toimintamahdollisuuksiaan.

Työntekijän nimityksiä:

Henkilöistä, jotka tekevät tätä lain tarkoittamaa työtä, käytetään nimitystä esim. kuntoutusohjaaja, kuntoutussihteeri tai aluesihteeri.

Yleensä henkilöt ovat vammaisjärjestöjen, terveydenhuollon tai sairaaloitten palveluksessa.

Sopeutumisvalmennus

Sopeutumisvalmennusta on:

- neuvonta, ohjaus, valmennus vammaisen ja hänen lähiyhteisönsä sosiaalisen toimintakyvyn edistämiseksi.

Sopeutumisvalmennusta voidaan toteuttaa ryhmämuotoisena esim. kursseilla tai yksilökohtaisesti esim. henkilön kotona.

Henkilökohtaista sopeutumisvalmennusta ovat:

- viittomakielen opetus
- pistekirjoituksen opetus
- liikkumistaidon opetus
- palvelujen käytön opetus, esim. tulkkipalvelujen käytön opetus

Sopeutumisvalmennusta voidaan antaa toistuvasti.

jatkuu seuraavalla sivulla

Muut tarpeelliset palvelut

Muuna tarpeellisena palveluna voi kunta järjestää kaikki ne palvelut, joita vammaisen henkilö ei saa riittävästi ja hänelle sopivina muun lain nojalla, ja joista ei ole tässä laissa erikseen määrätty, esimerkiksi päiväkeskustoiminta, kunnan tiedotustoiminta aisti- ja kehitysvammaisten tarpeet huomioiden.

Tiedottamisen keinoja

Kunta voi julkaista äänitteitä, tiedottaa piste- ja isokirjoituksella, videoina ja selkokielellä tai käyttää hyväkseen puhelinta tai tekstipuhelinta.

Vuosikustannuksia voidaan korvata

Muina kustannuksina voi kunta harkita, että korvaa laitteen, välineen tai koneen vuosikustannukset, mutta ei varsinaisia käyttökustannuksia.

Henkilökohtainen avustaja

Vammaisen, joka tarvitsee runsaasti toisen henkilön apua kotona jokapäiväisessä elämässään tai kodin ulkopuolella

- asioiden hoitamisessa,
- opiskelussa,
- harrastuksissa,
- työssä ja
- yhteiskunnallisessa osallistumisessa,

voi palkata henkilökohtaisen avustajan, johon hän saa kunnalta korvausta.

Toiminnalla lisätään ja ylläpidetään vammaisen omatoimista suoriutumista sekä toiminta- ja osallistumismahdollisuuksia.

Vammaisen on työnantaja

Vammaisen itse valitsee ja palkkaa avustajan ja toimii työnantajana.

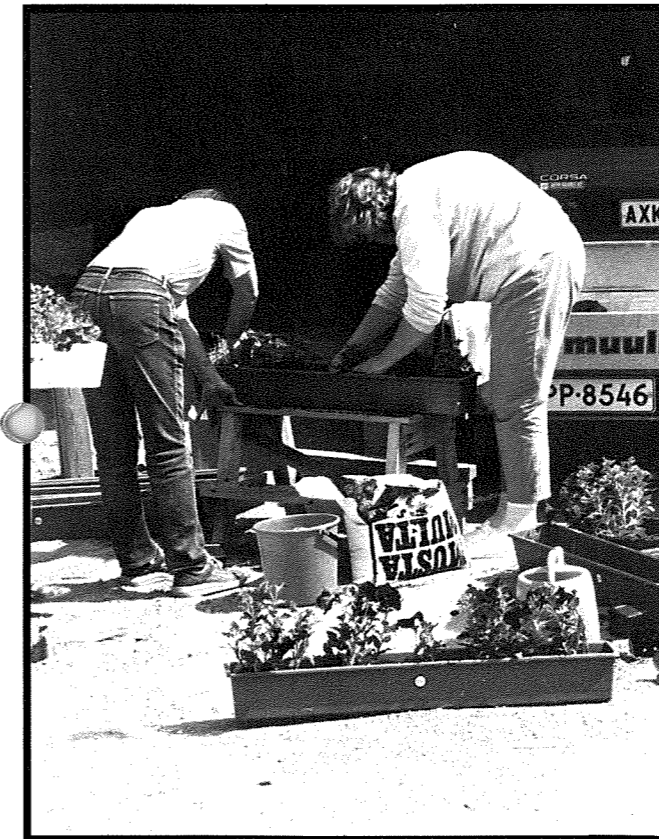
Kustannukset

Kustannuksia ovat varsinaisen palkan lisäksi työnantajan maksettavaksi

jatkuu seuraavalla sivulla

kuuluvat lakisääteiset maksut ja korvaukset sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut.

Avustajan palkkauksen suuruutta arvioitaessa voidaan käyttää ohjeena kotiaavustajan palkkausta.

Kuurosokeiden palvelutalossa istutetaan kukkia.

Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet

Välineen, laitteen tai koneen hankkimisesta aiheutuvia kustannuksia voidaan korvata.

Laite tai kone voi olla tarpeellinen liikkumisessa, viestinnässä, henkilökohtaisessa suoriutumisessa kotona tai vapaa-aikatoiminnoissa.

Esimerkkejä laitteista ja koneista

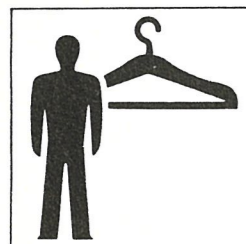
Tällaisia ovat mm. auto ja siihen tarvittavat lisälaitteet, invalidimopedi, autopuhelin, puhelin, tekstitelevision lisälaitte, videonauhuri, tekstipuhelin.

Esimerkkejä kodin koneista

Kodinkoneita, jotka auttavat selviytymään itsenäisesti päivittäisissä toiminnoissa ovat esim. astiainpesukone, pesukone, erikoisliesi ja mikroaaltouuni.

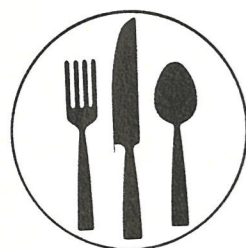
Esine voidaan antaa käytettäväksi tai siitä korvataan puolet. Tavalliseen laitteeseen tehtävät muutostyöt korvataan kokonaan.

jatkuu seuraavalla sivulla

Ylimääräiset vaatekustannukset

Ylimääräiset vaatekustannukset korvataan vammaiselle, jos ne johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita ja jalkineita.

Ylimääräiset erityisravintokustannukset

Ylimääräiset ravintokulut korvataan, kun ne aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti.

PALVELUSTA PERITTÄVÄT MAKSUT

Yleensä tämän lain tarkoittamat palvelut ja tukitoimet ovat maksuttomia.

Kuljetuspalveluiden maksu

Kuljetuspalveluista voidaan periä maksu. Se on tavallisesti sama kuin lipun hinta yleisessä kulkuneuvossa.

Kuljetuspalveluihin liittyvästä saattopalvelusta ei peritä maksua.

Palveluasumisen palvelumaksu

Palveluasumisen erityiskustannuksista ns. palvelumaksu voidaan periä vain mikäli vammaisen saa korvauksen jonkin muun lain nojalla.

Palveluasumisen normaalit kustannukset: vuokra, ruoka ym. asiakas maksaa itse.

jatkuu seuraavalla sivulla

PALVELUJEN JA TUKITOIMIEN HAKEMINEN

Mistä tukea haetaan

Hakemus tehdään kotikunnan sosiaalilautakunnalle. Ensimmäistä kertaa haettaessa on selvitettävä, että haitta aiheutuu vammasta tai sairaudesta. Se todistetaan esim. lääkärinlausunnolla, kuntoutusohjaajan tai aluesihteerin selvityksellä.

Koska tukea haetaan

Taloudellista tukea on haettava viimeistään 6 kk:n kuluessa kustannusten syntymisestä.

Omistusoikeus laitteisiin

Välineet, koneet ja laitteet, joihin vammaisen on saanut tukea, ovat hänen omaisuutta. Ne voi ottaa mukaan toiseen kuntaan muuttaessa.

Kysy, kun olet epävarma

Mikäli kunta on myöntänyt laitteet käytettäväksi, on esim. kunnasta muutettaessa kysyttävä, miten laitteiden kanssa menetellään.

Valitus ja muutoksen haku

Jos on tyytymätön sosiaalilautakunnan tai viranomaisen tekemään päätökseen, voi niihin hakea yleensä muutosta tai valittaa. Päätöksessä kerrotaan, miten silloin tulee menetellä. Tällöin tulee huomioida valitusaika, joka on yleensä 14 tai 30 päivää.

HUONO

VÄÄRIN

Päätökseen voit hakea muutoksen. Voit myös valittaa.

jatkuu seuraavalla sivulla

VAMMAISNEUVOSTO

Kunnanhallitus asettaa neuvoston

Vammaispalvelulaissa säädetään myös vammaisneuvostosta. Kunnanhallitus voi asettaa vammaisneuvoston.

Neuvoston tehtävät

Sen tehtävänä on edistää ja seurata kunnallishallinnon eri aloilla tapahtuvaa toimintaa vammaisten henkilöiden kannalta.

Vammaisneuvosto voi tehdä aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja asioista, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden elämisessä ja suoriutumisessa.

Vammaisen edustus on mukana

Vammaisilla ja heidän omaisillaan tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus.

Valtakunnallinen vammaisneuvosto

Valtakunnallisella tasolla toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä valtakunnallinen vammaisneuvosto.

Se on viranomaisten, vammaisten henkilöiden, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen yhteistoimintaelin.

Tehtävänä on vaikuttaa yhteiskuntapolitiikkaan, suunnitteluun ja yleensä vammaisten henkilöiden elinoloihin ja hyvinvointiin.

Myös useissa lääneissä toimii vastaava työelin.

TÄMÄ ON TÄRKEÄ LAKI KUUROSOKEALLA

Palveluiden saaminen riippuu määrärahoista

Uusi vammaispalvelulaki toi vammaiselle hyviä muutoksia etuisuuksien saamiseen. Ainoa negatiivinen asia on, että etujen saaminen on porrastettu aina vuoteen 1994 saakka. Kunnat suunnittelevat ja antavat palveluja määrärahojensa puitteissa.

On tärkeää, että vammaiset esittävät toiveita, esityksiä ja anomuksia kunnan viranomaisille.

Kerro tarpeesi kunnalle

Kunnat osaavat varata määrärahoja, kun niille osoitetaan palveluiden tarve.

Kysy omista mahdollisuuksistasi

Koska säännökset ja ohjeet ovat monimutkaisia, on tärkeää, että jokainen kuurosokea kysyy aluesihteeriltä tai sosiaalitoimistosta mahdollisuuksia etujen ja palvelujen saamisesta.

Vaikka sosiaalitoimistoa kehoitetaan tiedottamaan, niin tiedotus tapahtuu yleensä sanomalehtien välityksellä.

On tärkeää selvittää muutoksenhaku

Jos anomuksiin tulee kielteisiä päätöksiä, on tärkeää selvittää muutoksenhaku tai valitusmahdollisuus.

Tämä laki on kuurosokeiden palvelujen kehittymisen kannalta tärkeä laki. Kuurosokeilla on hyvin monessa tapauksessa mahdollisuus saada tämän lain perusteella selviytymistä tukevia palveluja ja tukitoimia.

Käytäntö on vielä epäselvä

Koska laki on ollut vasta vähän aikaa voimassa, ei ole vielä selvyttä, kuinka kunnat myöntävät palveluita.

Tiedota keskustuomistoon ongelmistasi

Olisi tärkeää, että kaikista kielteisistä päätöksistä ja ongelmista tiedottaisitte keskustuomistoon. Täältä voitaisiin viedä tietoa eteenpäin korkeimmille viranomaisille ja yrittää saada parannusta aikaan.

Lähteenä: Sosiaalihuollon ohjekirje nro 2/1987: Vammaisuuden perusteella järjestettävät palvelut ja tukitoimet
Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista sekä laiksi sosiaalihuoltolain 17 §:n muuttamisesta.
1986 vp — HE n:o 219

KREIKKA

SAARET HOUKUTTELEVAT LOMALAISIA

Kuvassa on kreikkalainen maljakko ja pöllö — Athene-jumalattaren lintu.

Kiire — mitä se on?
 Kreikassa ihmiset elävät rauhallisesti.
 Kenelläkään ei ole kiire.
 Asukkaat ovat myös rehellisiä.
 Vain kissat varastavat kalanpäähän joskus.

Talvella elämä saarilla on hiljaista.
 Kesällä on toisin.
 Silloin turistit saapuvat ja kahvilat täyttyvät.

Saaret ovat suosittuja matkailukohteita.
 Lämmin aurinko ja huikean (kirkkaan) sininen meri houkuttelevat lepäilyyn.
 On helppo rentoutua ja unohtaa arki.

Kreikan saaret ovat kauniita

Talojen ikkunaluukut on maalattu sinisellä värillä.
 Sininen pitää pahat henget kaukana, uskovat asukkaat.
 Talot hohtavat valkoisina.
 Kaikki kylpee valossa: hedelmät, kalat korissa, kissat katolla, koirat kujilla (kaduilla) ja kirkkojen kupolit.

jatkuu seuraavalla sivulla

Vanhat miehet istuvat valkoisten talojen seinustoilla.
 Naiset myyvät käsitöitään.
 Satamassa kalastajat paikkaavat verkkojaan ilta-auringossa.

Elämä kulkee auringon mukaan.
 Kiire . . . mitä se on?

anssi mieluummin . . .

Korfun saari

Monet kirjailijat ja taiteilijat ovat rakastuneet Korfuun.
 He ovat asuneet siellä pitkiä aikoja.

Englannin kuningattaren aviomies on syntynyt saarella.
 Mutta syntymäpalatsiin (iso talo) ei turisti pääse.

Ravintolassa ei tavallisesti ole ruokalistaa.

Se ei ole tarpeellinen.
 säntä pyytää vieraansa keittiöön.

Siellä asiakas heti näkee, mikä ruoka on valmista.
 Tarvitsee vain osoittaa sormella.
 Ateria on aina hyvää.

Zakynthos

Zakynthos on lähellä Korfua.
 Mutta turisteja on vielä vähän.

Julkista liikennettä on.
 Mutta kukaan ei tiedä tarkasti, koska ja minne se kulkee.

Eivät edes kuljettajat osaa sanoa sitä.

Matkustaminen vaatii aikaa.
 Mutta laivamatka Olympiaan kannattaa tehdä.
 Olympia oli uskonnollinen alue yli 2000 vuotta sitten manner-Kreikassa.

Hera-jumalattaren alttari seisoi lehtipuiden suojassa.

Siinä paloi aina tuli.
 Vielä nykyäänkin alttarille sytytetään Olympia-tuli joka neljäs vuosi.

Viimeiset kilpailut pidettiin vuonna 393.

Ne järjestettiin jumalien kunniaksi.

Vain miehet saivat osallistua niihin.

He olivat alastomia ja heidän ihonsa kiilsi öljystä.

Katsomossa sai olla vain yksi nainen.

Hän oli temppelin ylipapitar.

Ajan kuluessa Olympia jäi hiekan ja liejun alle.

Rauniot olivat piilossa satoja vuosia.

Niiden esiin kaivaminen alkoi v. 1875.

Lähde: Riitta Mäkelä:
 Pienoisparatiisi Zakynthos
 Sinikka Salokorpi: Odysseuskin kävi Korfulla

LUKIJALTA

KUUROSOKEUDESTA — TIEDETÄÄN — — LIIAN VÄHÄN —

— Kirjoittanut: Seija Troyano —

Minua hämmästellään
jatkuvasti.
Olen ihan toisenlainen, kuin
kuurosokean luulisi olevan.
»Puhun ihan selvästi.
Luen tekstiä jopa ilman laseja.
Liikun kuin näkevä, joskus
jopa ajan pyörällä.»

Voi itku!
Ulkopuolisen on joskus hyvin
vaikea ymmärtää vammaani.
Hänen mielensä on täynnä
kysymyksiä.
Mutta hän ei löydä vastauksia.
Niin kävi itsellenikin koulussa
vaikean laskun kohdalla.
Voin hyvin käsittää ihmettelyn.
Ja toden sanoakseni, en itsekään
aina tiedä, pitäisikö itkeä vai
nauraa tilanteeni moni-värisyydelle
(vaihteleva toiminta-kyky).
Itku ja nauru yhdessä kuitenkin
pitävät mielen tasapainossa.

Työtä ja tietoa tarvitaan paljon

Ihmiset oppivat ymmärtämään
vammamme oikein, kun he
saavat tarpeeksi tietoa.
Minulla on joskus tulkki
mukanani.
Hän viittoo ja käyttää huulio-
tulkkausta.
Yritän kuitenkin keskustella
myös selvällä suomen kielellä.
Silloin moni mykistyy ja
punastuu.
Puhuminen on heille vaikeaa.
Juttelu alkaa uudestaan vasta
tulkin avulla.
Suora kommunikointi on
kankeaa.
Itseltäni keskustelu sujui
huuilta lukemalla.

Aina ei suora keskustelu onnistu
epäselvän huulion takia.
Mutta osaan nauttia
onnistumisesta!

Joskus ihmiset tajuavat tilanteen
jälkeenpäin.
»Sehän puhui ja ymmärsi ihan
hyvin minun puheeni...»
Niinpä olen saanut kirjeen.
Sen kirjoittaja on kertonut, miltä

jatkuu seuraavalla sivulla

hänestä tuntui tavata minut.
»Olin tosi typerys!
En osannut sanoa mitään
järkevää.»

Oppaan kanssa — vai ilman

Toinen yleinen tilanne liittyy
koti-ympäristöni.
Oudossa ja hämärässä paikassa
turvaudun mielelläni näkevän
opastukseen.
Se antaa tietyn kuvan
näkövammastani.

Mutta kotiympäristössä
lenkkeilen ja ajan pyörällä.
Joku on äidilleni ihmetellyt:
»Se on aina menossa kovalla
vauhdilla...???»

Mitä tarkoittavat kuulon- ja näön jäänneet?

Viimeksi valitin tilannettani
muutama päivä sitten.
Minut oli yllättäen kutsuttu
vammaisten teemapäiville.
Toivottiin, että kerron
kuurosokeudesta.

Yleisölle puhuminen jännitti.
Siksi kirjoitin kaiken etukäteen
paperille.
Muistilappu vähensi pelkoa.

Ihmiset suhtautuivat hyvin.
Sain kukkakimpunkin.
Mutta jotkut olivat ihmeissään.
»Kuinka kuurosokea lukee
tekstiä — noin vain — ja liikkuu
ihan itsenäisestikin!»

Kuulon- ja näönjäänneet eivät
asiaa paljon selittäneet,
ainakaan ensimmäisellä kerralla.

Monimutkaista ja yksilöllistä

Kuurosokeus on ilmeisesti
monimutkainen ja yksilöllinen
käsite (vamman).
Se ei välttämättä rajoita
toimintaa.

Kuvassa on kirjoittaja
Seija Troyano.

Tuskin on väärin, jos
hätätilanteessa puhun vaikka
kuudella eri kielellä, olen yhtä
hyvä tarkkuusampuja näkevien
kanssa — ja olen silti
kuurosokea.
Tarvitsen tulkin ja oppaan apua.

Kuinka sen sitten selität?

Sen tietää yksin Luoja ja ehkäpä
joku viisas lääkärikin.

Sillä aikaa, minä olen vain minä,
puutteineni ja »lahjoineni».

Mieleeni tulee pieni
englantilainen lastenlaulu.
Se kertoo asian lyhyesti ja
selvästi:

»I am a promise;
I am a possibility;
I am a promise with a capital P;
I can be anything, anything
Gods wants me to be.

Minä olen lupaus,
minä olen mahdollisuus.
Olen lupaus isolla L:llä.
Minusta voi tulla mitä vain
Jumala tahtoo minusta tulevan.

Lämmin halaus ihan jokaiselle!

KULTTUURI-PALSTA

KREIKKALAISIA JUMALIA

Kauan sitten Kreikassa asui hyvin viisaita miehiä. He opettivat mm. laskentoa ja lääketiedettä. Jotkut heistä pohtivat ihmisen luonnetta ja maailman syntyä. Mutta tavallinen kansa piti tarinoista ja saduista. Ne kertoivat jumalista.

Aika kului. Tarinat jumalista jäivät historiaan. Sitten taiteilijat löysivät ne. Syntyi kauniita maalauksia ja runoja.

Kreikkalaiset eivät uskoneet vain yhteen jumalaan. Heillä oli monia jumalia ja jumalattaria. He hallitsivat luonnon voimia kuten ukkosta.

Jumalista oli hyvin hauskaa sotkeutua ihmisten asioihin.

Pääjumala oli Zeus

Zeus oli taivaan jumala. Hän teki tuulen, sateen ja ukkosen. Ihmisten elämästä hän tiesi kaiken.

Zeus käyttäytyi hyvin. Mutta aina hän ihastui sieviin tyttöihin. Se suututti hänen vaimoan Heraa. Siksi Zeus ja Hera riitelivät ja tappelivat melkein aina.

Apollon — suosittu jumala

Apollon oli jousella ampumisen, laulun, musiikin, lääketieteen ja ennustustaidon jumala.

Apollon oli ystävällinen — ja hyvin inhimillinen. Hän halusi voittaa kaikki soittaja laulukilpailut.

Päässä hänellä oli sepele. Se oli soittajien ja laulajien palkinto.

Taiteilijat ovat pitäneet Apollon-jumalasta. Runoilija Eino Leino kirjoitti hänestä pitkän runon. Pieni osa siitä on tämän lehden viimeisellä sivulla.

jatkuu seuraavalla sivulla

Afrodite oli kauneuden jumalatar

Afroditestä on maalattu paljon tauluja.

Tarina kertoo, että hän syntyi meren vaahdosta. Hän oli hyvin kaunis, kauniimpi kuin aurinko.

Merenjumala Poseidon ihastui heti. Hän halusi pitää tytön itsellään. »Sinä tulit merestä ja meri on minun valtakuntaani. Sinä olet siis minun. Saat kaiken, mitä aaltojen alla on ja saat asua helmenhohtoisessa luolassa.»

Poseidon ei saanut Afroditea.

Afroditen kuva on ylhäällä ja oikealla.

Lähde: Jumalia ja sankareita, Eurobook Limited ja WSOY, 1984

NAK:N PALSTA

Heipä vaan!

Päivät ovat pidentyneet silmissä ja olemme jo kesäajassa.

Koulussa oli »loppukirin» aika. Monet oppilaat miettivät ammattilinjojen valintaa tai työhön sijoittumista.

Ratkaisut eivät ole helppoja monivammaisuuden takia. Onneksi apuvälineet kehittyvät koko ajan.

»Suuren yleisön» ajatukset vammaisista ovat myös muuttuneet paremmiksi.

Koulutus lisää tasa-arvoa

Koulutus turvaa vammaiselle itsenäisemmän ja tasapainoisemman elämän.

Olen jutellut parin opiskelijan kanssa. Ajatuksia vaihdettiin tähän malliin:

— **Lauri Jaakkola** on 36-vuotias Toijalan poika. Hänellä on kansakoulu-pohja. Lauri on ollut jo mukana työelämässä, metalliteollisuudessa 8,5 vuotta.

Marraskuussa 1983 Lauri oli lyhyellä sopeutumisvalmennuskurssilla. Siellä hän sai tietää NAK:sta. Kurseilla hän valmisti erilaisia rottinkitöitä. Niitä tehdessään hän sai kimmokkeen (halun) hakeutua alalle, missä tarvitaan sorminäppäryyttä.

Laurilla on hyvä putkinäkö. Hän käyttää kuulolaitetta. Tulkin tarvetta ei ole ollut.

Syksyllä 1984 Lauri aloitti pienkori-työlinjalla. Se kesti 1 vuoden. Opiskelu jatkui 3-vuotisella korihuonekalu-linjalla. Tänä keväänä oli edessä siirtyminen työelämään.

NAK:N PALSTA

Laurilla oli selvät suunnitelmat. Toukokuussa tehtiin kotona remontti. Hän halusi kunnan työtilat. Sitten vain yksityisyrittäjän ahkeraan elämään!

Lauri tekee töitä tilauksesta. Työinto on kova. Hyvä kun maltaa syödäkään!

Vapaa-aikanaan Lauri kalastelee.

Innokkaalta kala-mieheltä oli pakko kysäistä: »Mitenkäs sen perkaamisen laita on?»

— Kunnan kalamies tekee sen itse, kuului vastaus. Lauri myös savustaa kaloja.

Ahkeruutta ja työniloa sinne rottinkien pariin!

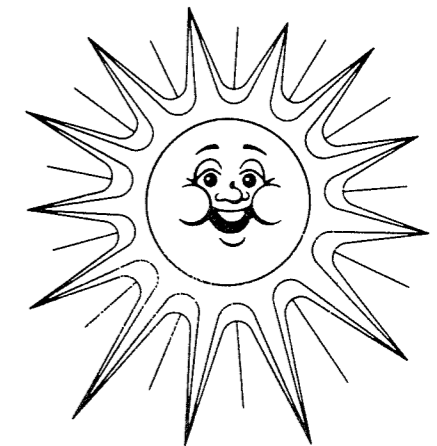
S. Tämän jutun tekijä arvostaa kalamiehiä, jotka perkaavat itse saaliinsa.

Nähkääs, olin aikaisemmin maatalo-ulosmittaaja. Sain kerran eteeni sangollisen kaloja.

Ämpäriin mahtui niitä 10 l. Naisväkeä ei ollut mailla eikä halmeilla. Isäntä ei ollut siivonnut koskaan kaloja.

En kerro, kuinka kauan työ kesti. Onneksi talossa oli 5 kissaa. Sinä iltana kissat kehräsivät tyytyväisinä ja hiiret saivat olla rauhassa!

Sen jälkeen perkaaminen jo luonnistui (onnistui) minultakin.

Nakkilaiset lähtivät kesälaitumelle 15. 5. Kaikille oikein virkistävää ja auringonpaisteista kesää.

Tässä on pieni kertomus kahden nuoren ihastumisesta.

Tarina: Heini Virtanen
Lähde: Opi elämän taitoja
Työväen Sivistysliitto
TSL ry

Ihastus

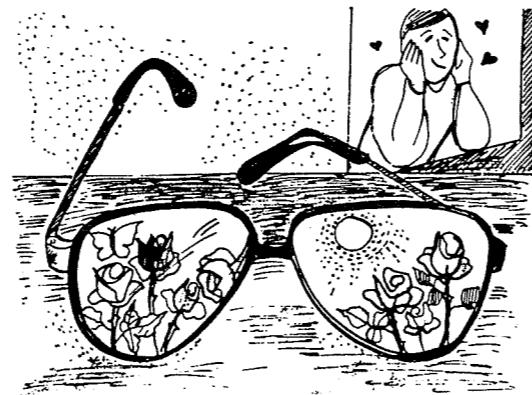
Asuntolaan on muuttanut uusi tyttö. Matti katsoo ikkunasta, kun tyttö kävelee pihalla. Voi miten kaunis tyttö onkaan! Punainen tukka, silmät kuin tähdet, astelee kuin keiju. Matti haluaisi tytön kahville. Voisin tarjota äidin ulkomailta ostamia suklaakonvehteja, Matti miettii. Ne maistuisivat hyvältä kynttilän valossa. Matti nielaisee, kenties tyttö antaisi suudellakin...ehkä.

Salissa Matti saa kuulla, että tytön nimi on Eila. Pojat Eilan vieressä nauravat ja kertovat vitsejä. Eilakin hymyilee. Mattia harmittaa. Olisinpas rohkeampi, Matti miettii. Kävelisin Eilan pöytään ja pyytäisin vierailulle. Mutta Matti ei uskalla. Eilahan voisi kieltäytyä ja kylläpä pojat silloin nauraisivat. Koko sali nauraisi.

Illalla takkahuoneessa Eila hymyilee Matille. Matti rohkaisee mielensä: — Tulisitkos kyläilemään? Matti kysyy. — Voisinhan minä tullakin, Eila vastaa. Läheltä katsottuna Eila näyttää erilaiselta: nenänpäässä on näppylä.

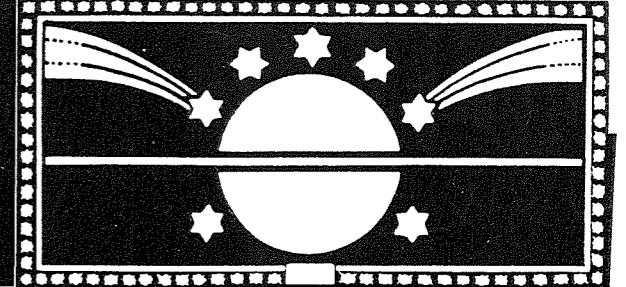
Asunnolla Matti tarjoaa Eilalle kahvit. Eila puhua päpättää. Matti ei saa sananvuoroa. Äidin ulkomailta tuomaa konvehtirasiaa Matti ei edes aukaise. Eikä sytytä kynttilää. Kuka nyt keväällä kynttilää polttaisi. Kun Eila viimein lähtee, Matti huokaisee helpotuksesta. Tuntuu mukavalta olla taas yksin.

Viikon päästä asuntolaan muuttaa taas uusi tyttö — Leila. Matti katsoo ikkunasta kun tyttö kävelee pihalla. Voi kuinka kaunis tyttö onkaan! Hiukset kuin kulta, silmät kuin tähdet, astelee kevyesti kuin haltijatar. Matti nielaisee... Hän päättää kutsua Leilan kylään — jo tänä iltana.

KESÄLLÄ KERRAN

Kirjoittanut: Ossi Rajala

KESÄLLÄ KERRAN — HETKEN VERRAN
NÄIN MÄ AURINGON LOISTAVAN.

KESÄLLÄ KERRAN — HETKEN VERRAN
NÄIN MÄ SILMÄSI KAUNIIT.

KESÄLLÄ KERRAN — HETKEN VERRAN
NÄIN MÄ KUTRISI PALMIKOLLA.

KESÄLLÄ KERRAN — VAIN HETKEN VERRAN
SAIN VIETTÄÄ KANSSASI SYNTTÄREITÄ.

KESÄLLÄ KERRAN — VAIN HETKEN VERRAN
SAIN MÄ OLLA KUNINGAS.

KESÄLLÄ KERRAN — VAIN HETKEN VERRAN
SAIN NAUTTIA SALONKITANSSISTA.

KESÄLLÄ KERRAN — VAIN HETKISEN VERRAN
OLIMME ONNEN UNELMISSA.

KESÄLLÄ — KERRAN — VAIN HETKISEN VERRAN
OLIMME KAIKKI ONNELLISIA.